

International Journal of Languages' Education and Teaching

Volume 6, Issue 2, June 2018, p. 53-71

Received	Reviewed	Published	Doi Number
04.04.2018	26.04.2018	30.06.2018	10.18298/ijlet.2787

Ali Püsküllüoğlu's Poems on Nature ¹

Ali PULAT ² & Sinem İĞNECİOĞLU ³

ABSTRACT

Ali Puskulluoglu (1935-2008) as a poet, author, and philologist, had been written in different kinds of literacy genres. However, he is mostly known by his poet and philologist persona. But Puskulluoglu had always seen himself as a poet and had wanted to be known as a poet. Ali Puskulluoglu had never desisted to describe nature with a plain language both in his times of being influenced by Garip trend and his later sociable poetry period. In his poems nature and patriotic love always coalesces. Roots of his poems reaches to his private life in special, and to the life in general. According to this non-urban life lover poet, summary of his poems are human and nature. Humanity moving away from nature becomes barren. Intangible concepts in his poems such as death, life, agony and sorrow, becomes tangible via metaphores from nature. Moreover in his sociable poems he tries to tell his ideas through examples from nature.

Key Words: Ali Püsküllüoğlu, Nature, Motherland, Human.

Ali Püsküllüoğlu'nun Şiirlerinde Doğa Konusu

ÖZET

Ali Püsküllüoğlu (1935-2008), şair, yazar ve dilci olarak birçok edebi türde eserler vermiştir ancak Türk edebiyatı tarihinde en çok şair ve dilci kişiliğiyle tanınmıştır. Püsküllüoğlu, kendini her zaman şair olarak görmüş ve bu şekilde tanınmak istemiştir. Ali Püsküllüoğlu, Garip etkisinde olduğu ve daha sonra toplumcu şiirler yazdığı dönemlerde yalın bir dille doğayı anlatmaktan hiç vazgeçmemiştir. Onun şiirinde doğa memleket sevgisi ile bütünleşir. Şiirinin kökleri özelde yaşamına, genelde ise yaşama uzanır. Kenti sevmeyen şaire göre insan ve doğa şiirinin özetidir, doğadan uzaklaşan insan kısırlaşır. Şiirinde ölüm, yaşam, acı ve hüznün gibi soyut kavramlar doğaya ait benzetmelerle somutlaşır. Toplumsal konulu şiirlerinde de vermek istediği düşünceleri doğadan aldığı örneklerle vermeye çalışır.

Anahtar Kelimeler: Ali Püsküllüoğlu, doğa, memleket, insan.

¹ Bu çalışma "Ali Püsküllüoğlu'nun Hayatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme" isimli yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, ali.pulat@usak.edu.tr

³ Bilim Uzmanı, ignecioglusinem@gmail.com

1. Giriş

Hayatı

Ali Püsküllüoğlu 1 Ocak 1935 tarihinde Osmaniye'nin (o yıllarda Adana'nın) Kadirli ilçesinde dünyaya gelmiştir. Püsküllüoğlu'nun çocukluk yılları Kadirli'de geçmiştir. Ali Püsküllüoğlu İlkokulu Kadirli Cumhuriyet İlkokulu'nda, ortaokulu Kadirli Ortaokulu'nda okur. Daha sonra Kadirli'den ayrılarak Mersin'e lise öğrenimini tamamlamaya gider. Burada lise 2'ye kadar okuyan Püsküllüoğlu solunum rahatsızlığından dolayı öğrenimini sürdüremez.

Kadirli'de, Adana'da, İstanbul'da ve Ankara'da çiftçilik, sinema biletçiliği, gazete satıcılığı, avukat yazmanlığı, redaktörlük, gazetecilik, yayımcılık gibi işlerde çalışmıştır. 1959 yılında İstanbul'da Çevre Yayınevi'ni kurar. 29 Temmuz 1960 tarihinde Kadirli'de "Karacaoğlan" adlı haftalık bir gazete çıkarmaya başlar. Bu gazete 12 sayı yayımlanabilmiştir. Ekim 1960-83 yılları arasında Türk Dil Kurumu'nda Yayın ve Tanıtma Kolu uzmanı olarak çalışır. 1983'te Türk Dil Kurumu'na el konulması üzerine istifa eder ve bundan bir süre sonra da emekli olur.

1962-63 yıllarında Ankara Radyosu'nda "Kitap Saati"ni ve Türkiye Radyoları'nda TDK adına "Anı Dile Doğru", "Ana Dilimiz", "Öz Dilimiz" programlarını hazırlar. Türkiye Radyoları'nda yayımlanan Atatürk'ün Söylev'ini ilk kez günümüz diline aktararak sunanlar arasındadır. 1970-71 yıllarında Ulus gazetesinin haftalık sanat-edebiyat sayfasını yönetir. (Nisan 1970-Nisan 1971, 51 sayı). 1973'te Halkçı gazetesinin sanat-edebiyat sayfasını yönetir. 1979-1980 yıllarında Yusufçuk adlı şiir dergisi çıkarmıştır. (Ocak 1979-Aralık 1980, 24 sayı). Püsküllüoğlu Türk Dili dergisinin yazı kurullarında yer alır. Çağdaş Türk Dili dergisinin kurulmasını sağlar ve bu dergiyi bir süre yönetir. 1985'te Hürriyet topluluğunun yayımladığı Hürgün gazetesinde serbest yazar olarak çalışır. Dil Derneği'nin ve Edebiyatçılar Derneği'nin kurucularındandır (Püsküllüoğlu, 2004, s.114-115).

Ali Püsküllüoğlu 1961 yılında Yurdanur Akın ile evlenmiştir. Ali Püsküllüoğlu ve Yurdanur Akın, Türk Dil Kurumunda çalışırlarken tanışmış ve evlenmişlerdir. Her ikisi de Türk Dil Kurumu'ndan emekli olmuşlardır. Tek çocukları Anı Püsküllüoğlu'dur.

Edebi Kişiliği

Püsküllüoğlu, şiir yazmaya küçük yaşlarda başlamış ve daha ortaokuldayken şiirleri Varlık, Kaynak, Hisar, Türk Dili gibi o zamanların büyük dergilerinde yayımlanmaya başlamıştır (Özberk, 2004, s.62). Püsküllüoğlu'nun ilk şiiri Kadirli'de Oba gazetesinde çıkar. Dergilerdeki ilk şiiri ise Kaynak dergisinde Haziran 1951'de çıkar (Püsküllüoğlu, 2004, s.115). Püsküllüoğlu'nun ilk şiirlerinde halk şiirinin etkisi sezilmektedir. 1960'tan sonra İkinci Yeni akımından etkilenen Püsküllüoğlu daha sonra toplumcu şiir anlayışından yararlanarak açık, yalın bir anlatımla kendi şiirini oluşturmuştur. Ali Püsküllüoğlu'nun "şiirleri İngilizce, Arapça, Fransızca, Rusça, İsveççe, Sırpça gibi çeşitli dillere çevrilmiş; ders kitaplarında yer almıştır" (Karahan, 2010, s.504-505).

Püsküllüoğlu'nun şairliğinin yanı sıra dil ve sözlük alanında da başarılı çalışmaları mevcuttur. İlk sözlüğü olan Öz Türkçe Sözlük 1966'da yayımlanmıştır. Püsküllüoğlu'nun yirmiyi aşkın dil ve sözlük çalışmaları vardır (Püsküllüoğlu, 2004, s.116).

Ali Püsküllüoğlu, çocuklar için şiir biçiminde yazmış olduğu Nasrettin Hoca eseriyle 1981 yılı Türk Dil Kurumu Çocuk Yazını Ödülü almıştır. Gül, Sevgili Yurdum adlı şiir kitabıyla 1983 Toprak Şiir Ödülünü almıştır. Zamansız adlı şiir kitabıyla 2005 Yunus Nadi Şiir Ödülünü kazanmıştır (Uçarol, 2008, s.380).

Ali Püsküllüoğlu'nun ilk üç şiir kitabı olan Pembe Beyaz, Aydınlık İçinde ve Karanfilli Saksı'da Garip akımının etkisinde olduğu görülmektedir. Tuncer Uçarol'un deyişiyle "Coşkulu, umutlu, doğayı ve insanları seven" şiirlerdir (Uçarol, 2004, s. 63). Daha sonra Uzun Atlar Denizi ve Sırtımızda Kızgın Güneş şiir kitaplarında II. Yeni etkisi görülmektedir (Uçarol, 2008, s.370). Fakat anlaşılması güç, çok süslü, sanatlı şiirler yazmayı pek tercih etmemiştir. Tüm şiirlerinde sade, arı bir Türkçe kullanmayı amaçlamıştır. Unutma Onları ve sonrasındaki şiir kitaplarında ise toplumcu şiirler yazmış, halkın hem acısını hem sevincini şiirlerinde işlemiştir. Eskidikçe, Babadat ve Zamansız şiir kitapları ise yaşlılık dönemi şiirlerini kapsamaktadır.

Şairliği

Ali Püsküllüoğlu, yaşamının büyük bir kısmını şiirle uğraşarak geçirmiştir. Şiir onun yaşamında büyük bir önem taşımaktadır. Şairliğinin yanında dilciliğiyle de önemli bir yere sahip olan Püsküllüoğlu, "Ben sözlükçü olarak değil, ozan olarak bilinmeyi yeğlerim" demiştir (Özdemir, 2008, s.367). Sözlük çalışmaları öne çıkmaya başlayınca, toplumda ozanlığandan çok sözlükçülüğüyle tanınmaya başlanmıştır. Bu durum da onu üzmiştir. Püsküllüoğlu kendisini şair olarak görmüş ve öyle tanınmak istemiştir (Uçarol, 2008, s.373). Püsküllüoğlu, iyi bir şair olmak için dili iyi bilmek gerektiğini savunmaktadır (Çotuksöken, 2008, s.382).

Püsküllüoğlu nasıl çalıştığını, bir şiiri nasıl yazdığını kendisi şöyle anlatmıştır: "Şiiri her yerde düşünürdüm, bir sözcükten, bir anımsayıştan falan yola çıkar, dize dize kurardım. Sonra da bütünlüğe ulaşmaya çalışırdım. Bunun için bir yöntem gerekmez... Kâğıdınız kaleminiz varsa, oturur yazarsınız. Sözcükleri şiir biçiminde düzenlemek ozanlığın belki de 'giz' denecek bir yönü. Aslında giz değil elbette. Dili kullanma sanatıdır bence. Dili ve dilin olanaklarını biliyorsanız şiir yazarsınız." (Özberk, 2004, s.62).

Püsküllüoğlu'nun şiirleri kendi yaşamına ve yaşama dayanmaktadır. Püsküllüoğlu şiirini üretmesinde bir sözcüğün, bir insanın, bir ağacın, bir öfkenin, bir sevincin vb. yardımcı olabileceğini söylemektedir. Buna örnek olarak da öfkelendiği bir eleştirme şiirine soktuğu Dünden Bugüne Türk Şiiri'ni göstermiştir (Püsküllüoğlu, 1981, s.92-93).

Püsküllüoğlu şiirlerini yazarken oldukça özen göstermiş, üzerinde fazlaca durmuştur. Bir çırpıda şiirini yazmamış aksine şiirin üzerinde defalarca uğraşmıştır. Püsküllüoğlu bu durumu kendisi şöyle dile getirmiştir: "Doğrusu ya, kimileri gibi bir çırpıda yazamam şiirlerimi. Çok uğraşırım, on beş, yirmi değişik biçime ulaşan şiirlerim olmuştur. Şiir de, elden geldiğince az söz bulunsun isterim, onun için de durmadan işlerim, durmadan bozar düzeltir, yeniden bozar düzeltirim. Sonunda, iyice bozduğum şiirlerim de olur bu arada. İşin içinden çıkamayınca onları bir yana koyarım. İlerde bir başka şiirde kullanırım böylesi şiirlerimin kimi dizelerini." (Püsküllüoğlu, 1981, s.93).

Püsküllüoğlu üretken, fakat kendini öne çıkarmaktan hoşlanmayan bir kişiliğe sahiptir (Şimşek, 2008, s.392). Adil Kurt'a göre Püsküllüoğlu, her zaman hazırcevap bir insan olmuştur. Bir şey hakkında hemencecik dörtlük söyleyebilecek kadar hazırcevap biridir (Kurt, 2008, s. 414).

Püsküllüoğlu şiir kitaplarını çok sevmekte hatta onları "sevgili" sıfatını yakıştırmaktadır. Bu durumu şu sözleriyle itiraf etmektedir: "Ama ben şiir kitaplarımı severim. Benim sevgilim onlardır. Ötekiler olmasa da olurdu ama şiir kitaplarım olmasaydı... İyi ki varlar." (Özberk, 2004, s.62).

Püsküllüoğlu hiçbir şiirini diğer şiirlerinden ayrı tutmamıştır. "[...] Ben onları şiir olarak ortaya koydum. Kendimce kötü bulduklarımı bile, bir babanın haylaz çocuğunu sevdiği gibi severim." (Özberk, 2004, 62).

Sanat Anlayışı

Ali Püsküllüoğlu'nun sanat anlayışı ve tutumu, ilk şiirlerinde halk şiirine benzer bir özellik göstermektedir (Uçarol, 2008, s.370). Örneğin Ramis Dara, *Aydınlık İçinde* şiir kitabında bulunan *düğün* adlı şiirini tıpkı bir Karacaoğlan şiirine benzediğini söylemektedir. Püsküllüoğlu halk şiiri söyleşisinden yararlandığı gibi türkülerden de yararlanmış (Dara, 1983, s.75-80). *Aydınlık İçinde* şiir kitabını inceleyen Hikmet Dizdaroğlu da şöyle yorumlamıştır: "Halk şiiri geleneği ve yerli motifler hemen belli olmaktadır. Derinlikten yana nasipleri az; ama memleketçi bir havanın estiği bu şiirler, duygu yönünden sıcak ve samimi." (Dizdaroğlu, 1956, s.590).

Püsküllüoğlu şiire başladığı yıllarda Garip akımı vardır ve şiire yeni başlayan bir şair olarak Garip akımından etkilendiğini dile getirmiştir. Bu akımdan özellikle de Orhan Veli'den etkilenmiştir (Püsküllüoğlu, 1981, s.91).

Püsküllüoğlu'nun ilk üç şiir kitabı olan *Pembe Beyaz*, *Aydınlık İçinde* ve *Karanfilli Saksı*, Garip şiirinin çekim alanına giren şiirlerdir. Tuncer Uçarol'un deyişiyle "Coşkulu, umutlu, doğayı ve insanları seven" şiirlerdir (Uçarol, 2004, s. 63).

Püsküllüoğlu'nun özellikle bu üç şiirlerinde doğa, insan, yaşama sevinci, mutluluk gibi konuları yoğun olarak işlemesi, onun Garip akımının şiir felsefesinden etkilendiğini göstermektedir. Garipçilerin şiir felsefesinde karamsarlık yoktur.

Püsküllüoğlu'nun "Baharın Ettiği" şiiri Orhan Veli'nin "Güzel Havalara" şiiri ile benzerlik göstermektedir. Püsküllüoğlu'nun "Baharın Ettiği" şiirinde şairin uykusu bahar yüzünden kaçmış, yine bahar yüzünden işleri yoldan çıkmıştır. Bahar yüzünden geceleri sokağa çıkma, gündüz boyunca gezme, buğday ve çiçek koklama isteği vardır. Orhan Veli'nin "Güzel Havalara" adlı ünlü şiirinde ise memuriyetten istifa etmesinin, tütüne başlamasının, âşık olmasının, eve ekmekle tuz götürmeyi unutmasının nedeni güzel havalardır (Dara, 1983, s.73). Bu bakımdan iki şiirin birbirine benzediğini söyleyebiliriz.

1960'tan sonra Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde II. Yeni akımının özellikleri görülmektedir (Uçarol, 2008, s.370). Akartürk Karahan'a göre Püsküllüoğlu'nun "1960'tan itibaren şiirlerinde[...] Ülkü Tamer, Turgut Uyar ve Edip Cansever şiirleriyle benzerlik görülür" (Karahan, 2010, s.505).

II. Yeni'nin şiir anlayışı etkileri Uzun Atlar Denizi (1962), Sırtımızda Kızgın Güneş (1965) şiir kitaplarında yoğun olarak görülmektedir. Ancak Püsküllüoğlu bu şiir kitaplarında kapalı bir imge kullanımını tercih etmemiştir.

“Uzun Atlar Denizi” şiir kitabının adında bir imge mevcuttur. Uyguner'e göre “Uzun atlar” geçmekte olan zamanın, “deniz” ise geçen zamanın imgesidir. “Uzun Atlar Denizi” deyimini ile başı ve sonu belli olmayan zaman tanımlanmıştır (Uyguner, 1962, s.880-881). Yine Uyguner'e göre, Püsküllüoğlu şiirlerinde kendine özgü imgeler, benzetmeler kullanmıştır. Ancak her şiirinde bir imgeyi görüntülemiş böylece süslü, ağır imgelere şiirlerinde yer vermemiştir (Uyguner, 1976, s.739).

Ramis Dara'ya göre, Püsküllüoğlu'nun ilk üç şiir kitabı, ardından gelecek olan şiirlerini II. Yeni anlayışına hazırlamıştır. Örneğin Aydınlik İçinde şiir kitabındaki Es Harfi şiiri İkinci Yeni şiir ortamına hazırlayan birkaç şiirden biridir...Özellikle Aydınlik İçinde'de bu durum sezilir ama II. Yeni anlayışındaki kitaplarını özümseyebilmek için, ilk üç kitabını okuyup değerlendirmek gerekmektedir (Dara, 1983, s.75-76).

Püsküllüoğlu'nun II. Yeni anlayışıyla yazdığı şiirlerinde imgelerin artışı, onu doğadan alıkoymamıştır. Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde doğasal hava hiç değişmemiştir (Dara, 1983, s.77).

Püsküllüoğlu 1976 yılında yayımladığı Unutma Onları şiir kitabı ile yeni bir şiir anlayışına yönelmiştir. Bunu Bildiri adlı şiirinde görebilmekteyiz (Dara, 1983, s.77). “Şiir anlayışında önemli bir nokta özelliği taşıyan Unutma Onları kitabındaki “Bildiri” adlı şiirinde artık toplumsal konulara daha duyarlı, halkın acısını, sevincini dile getiren şiirleri şiir saydığını ve bu tarzda şiirler yazacağını dile getirmiştir” (Karahana, 2010, 504). Püsküllüoğlu'nun bu kitabı ile toplumcu bir anlayış benimsediğini görmekteyiz. Vecihi Timuroğlu'na göre Püsküllüoğlu her zaman toplumcu olmuştur. Fakat onun bu toplumcu niteliği Unutma Onları kitabında yaşamı yeni bir estetikle ortaya koymuştur. Bu da kitabını yeni boyutlara ulaştırmıştır (Timuroğlu, 1977, s.84). Uçarol'a göre Püsküllüoğlu, “İkinci Yeni anlatımcılığından büyük ölçüde sıyrılarak; bulanık, bireysel, okuyucuya zehir ağan özden uzakta, yeni şiirler...” yazmıştır (Uçarol, 2004, s.63).

“Ona göre, halkın acısı dile getirilmeyen, sevinci anlatılmayan dizeler “vazoda gül gibi olsalar da” üzerinde durulacak dizeler değildir. Bu nedenle, “...içinde insan ve özellikle de Anadolu insanı bulunmayan şiirleri yakmış, ‘burjuva şairlerin elinde olan Türk şiirini’ kurtarmak amacıyla yola çıkmıştır.” (Uyguner, 1976, s.739).

Timuroğlu'na göre Ali Püsküllüoğlu'nun şiirinde; insan, toplum sorunlarının ele alınmadığı şiirlerin bir önemi yoktur. O zamana kadar şairler şiirlerinde kişisel dünyalarını dile getirerek toplum sorunlarına sırt çevirmişlerdi (Timuroğlu, 1977, s.84).

Açık ve yalın bir anlatımla kendi şiirini kuran Püsküllüoğlu yetmişli yıllardan sonra toplumcu şiir anlayışından yararlanmıştır. Püsküllüoğlu ilk kitabından son kitabına kadar doğadan vazgeçmemiştir. O her döneminde doğayı yazmıştır (Dara, 1983, s.80). Şiirlerinde Anadolu'yu, doğayı hep işlemiştir ve her zaman yalın bir dil kullanmıştır.

Eserleri:

Şiir: *Pembe Beyaz* (1955), *Aydınlık İçinde* (1956), *Karanfilli Saksı* (1958), *Uzun Atlar Denizi* (1962), *Sırtımızda Kızgın Güneş* (1965), *Unutma Onları* (1976), *Yaz ve Yağmur* (1978), *Gül, Sevgili Yurdum* (1984), *Eskidikçe* (1992), *Seçilmiş Şiirler* (1996), *Babadat-Toplu Şiirler, 1950-97* (1998), *Zamansız* (2005). **Dil-Sözlük:** *Öz Türkçe Sözlük* (1966), *Öz Dilimiz* (1966), *Konuşmalar* (1966), *Öz Türkçe Sözlük* (1966), *Yaşar Kemal Sözlüğü* (1974), *Öz Türkçe Kılavuzu* (1980), *Çağdaş Türkçe Sözlük* (1980), *Ortaokullar İçin Türkçe Sözlük* (1980), *Seçilmiş Çocuk Adları Sözlüğü* (1981), *İlkokullar İçin Örnekleli-Resimli Türkçe Sözlük* (1988), *Türkçe Sözlük (Küçük)* (1991), *Türkçenin Yazım Kılavuzu* (1991), *Arkadaş Türkçe Sözlük* (1994), *Türkçe Deyimler Sözlüğü* (1995), *Türk Atasözleri Sözlüğü* (1995), *Türkçe Sözlük* (1995), *Edebiyat Sözlüğü* (1996), *Türkçenin Argo Sözlüğü* (1996), *Öğrenciler İçin Temel Deyimler Sözlüğü* (1996), *Türkçedeki Yabancı Sözcükler Sözlüğü* (1997), *Öğrenciler İçin Resimli Türkçe Sözlük* (1998), *İlköğretim İçin Seçme Atasözleri Sözlüğü* (2000), *İlköğretim İçin Temel Deyimler Sözlüğü* (2000), *Yazım Kılavuzu* (2001), *İlköğretim İçin Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü* (2004), *Ereğli Yokken Armudun Adı Neydi* (2005), *Onu Öyle Yazmazlar* (2007), *Dile Karışılmaz mı?* (2008). **Seçki:** *Sevgi Şiirleri Antolojisi* (1955), *Şiirimizin Dört Ahmedi* (1959), *Yeni Türk Tiyatrosu* (1969), *Türk Halk Şiiri Antolojisi* (1975). **Anlatı:** *Efsaneler* (1971), *Türk Halk Öyküleri* (1982). **Çocuk Kitapları:** *Okumaya Geçiş Kitabı* (1976), *Çocuklara Şakacı Şiirler* (1977), *Kırlangıcın Kanat Vuruşu* (1979), *Nasrettin Hoca* (1980), *Anadolu Söylenceleri* (1983), *Bektaş* (1987), *Afacan Cem* (1990). **Çeviri:** *Açlar* (1962) William Saroyan, 1 perdelik oyun.

2. Bulgular**Doğa Konusu**

İnsan yaşamının vazgeçilmez unsuru olan doğa birçok şairin şiirlerinin temelini oluşturmuştur. Özellikle Ali Püsküllüoğlu'nun şiirlerinin başlıca konusu doğadır. Doğa onun şiirlerinin hemen hemen hepsinde hissedilmektedir. Doğa konusu altında doğa sevgisi, doğa özlemi, memleketinin doğası gibi temaları ele almıştır.

Onun şiirlerinde doğa özellikle memleketiyle ilişkilidir. Memleketi Kadirli'ye olan sevgisi ve doğaya olan sevdasının bir araya geldiği şiirlere sık sık rastlamak mümkündür. Uçarol'a göre şair şiirlerinde "memleketinin dağları, insanları, dereleri" ile bütünleşmiştir (Uçarol, 1998, s.25).

Toroslar'da Gülek Boğazı

Gülek Boğazı'nda bir çeşme.

Bir musikidir başlar

İnceden ince.

(...)

"Çeşmenin Akışı", Babadat, s.24.

Şiirinde "Gülek Boğazı" ifadesiyle Adana'dan söz etmektedir. Bu bölgedeki çeşmenin akışı musiki gibi bir ses çıkarması bakımından önemlidir. Şair memleketinin çeşmesinden akan suyun bile musiki ile aktığını ifade etmektedir.

Püsküllüoğlu'nun şiir kitaplarında birçok pastoral şiir vardır. Şiirlerini okurken otlarla, çiçeklerle, hayvanlarla ve ağaçlarla bir araya geliriz. Onun şiirlerinde doğa yoğun bir biçimde hissedilir. Özellikle *Pembe Beyaz*'da bize romancı Yaşar Kemal'in de memleketi olan Kadirli'nin canlı doğasını

aktardığını görmekteyiz. Uçarol'a göre Püsküllüoğlu'nun bu memleket içerikli doğa konulu şiirlerinden pınarlar, otlar, buğdaylar, umutlar, çiçekler yayılır. Bir gencin gözünden doğayı anlattığı bu şiirlerle doğaya karışır doğasal şiiri hissederiz (Uçarol, 2004, s.63).

Gülek Boğazi'nda dağla

Yan yana durur.

Gördüm Aladağ'dan aştı bir turna

Ben gördüm yârim gördü

Sıcak yüreciği vuran.

(...)

"Hasret", *Babadat*, s.27.

Özellikle ilk şiirlerinde memleket içerikli doğa şiirleri yoğun olarak görülmektedir. 20 yaşlarında yayımladığı ilk şiir kitabı olan Pembe Beyaz'a baktığımızda dünyayı yaşama mutluluğuyla gözleyen bir gencin hislerinin hâkim olduğu görülmektedir. Bu durumu Püsküllüoğlu'nun hemen ilk şiir kitabında görebiliriz. Püsküllüoğlu'nun ilk şiirlerinde insana, doğaya, olaylara bakış açısının iyimser olması ve doğaya yönelik şiirlerinin fazla olması, içinde bulunduğu dönemde Garip akımından etkilendiğinin göstergesidir. (Dara, 1983, s.73). Uçarol'a göre şairin ilk üç kitabında da coşkulu, umutlu, doğayı ve insanları seven bir insan görülmektedir. Hiçbir şiir kitabını böyle severek, doğaya ve insanoğlunun gençliğine katışarak okumadığını söyleyen Uçarol, Püsküllüoğlu'nun şiirlerini içten bulmaktadır (Uçarol, 2004, s.63). Pembe Beyaz'da yaşama sevinci doğayla bütünleşmektedir. Doğa onun için eşsiz bir mutluluk ve yaşam kaynağıdır. Doğa konusunun yoğun olduğu bu şiir kitabında birçok doğa şiirini aşk şiirine benzetebiliriz. Nitekim bu benzerliğin nedeni Püsküllüoğlu'nun doğaya duyduğu aşktır.

Uykumu kaçırdın bahar ayı

İçime bir seveda gibi çöktün.

Sen yokken işim yolundaydı;

(...)

"Baharın Ettiği" *Babadat*, s.21.

Püsküllüoğlu'nun bu şiirini ilk okuduğunda, ilk aşk şiirinin bu olduğunu düşünen Uçarol, tekrar tekrar okuduğunda bir bahar şiiri, bir doğa şiiri olduğunu anlamaktadır. Uçarol Püsküllüoğlu'nun pek çok şiiriyle bir doğa ozanı olduğunu önemli bir "çobanıl" olduğunu söylemektedir. Pastoral şiirlerinde özellikle memleketinin dağları, kırları, insanları, dereleri ile bütünleştiğini belirtir. Uçarol Püsküllüoğlu'nda ki doğa sevdasını şöyle tanımlar "Doğayı bir seveda gibi anlatır Püsküllüoğlu, gençliğinde de, yaşlılığında da." (Uçarol, 1998, s.25).

Püsküllüoğlu en çok Pembe Beyaz'da doğa şiirlerine yer vermiş olsa da diğer kitaplarında da birçok doğa şiiri bulunmaktadır. Çünkü Püsküllüoğlu için doğanın önemli bir yeri vardır. Doğup büyüdüğü memleketinin doğasına âşıktır. Ancak belli bir zamandan sonra doğaya özlem duymaya başlar. Memleketinden ayrı düşüp büyük şehirlerde yaşamaya başlayan şair doğaya ve memleketine büyük özlem duyar ve bu durumu şiirlerinde dile getirir.

Püsküllüoğlu'nun memleket ve memleketinin doğasına olan özlemi yıllar geçtikçe artmış ve şiirlerinde kendini daha belirgin hale getirmiştir.

Ben güneyde büyüdüm

O sarı sıcaklarda

Sarışın buğdaylardı o zaman kızlar

O boz tarlalarda

O deli rüzgârlarda

(...)

“Güneyde”, *Babadat*, s.219.

Sıcağın sarılığı, buğdayların sarışın kızlar gibi olması, tarlaların bozluğu ve rüzgârın deliliği sadece benzetmelerle kurulu bir doğa konusunu anlatmaz. Güney kelimesiyle de anlaşılacak üzere şairin doğup büyüdüğü memleketi Adana ve buraya duyulan özlem anlatılmıştır. Şairin memleketini şiirine katması ve doğa konulu şiirler yazması çocukluk yıllarının bu illerde, doğayla iç içe yaşadığını ve etkilendiğinin göstergesidir. “Ben güneyde büyüdüm” ifadesi şairin gerçek hayatını şiirine yansıttığının kanıtıdır. Sarı sıcaklar ifadesiyle memleketinin çok sıcak bir havaya sahip olması bakımından mekânın gerçekliğine dikkat çekmiştir.

Püsküllüoğlu, “şiirlerimin kökleri yaşamıma ve genel olarak ‘yaşam’a uzanır” ifadesini kendisi dile getirmiştir. Püsküllüoğlu şiirlerinin her zaman doğayla, kentle, insanla iç içe olduğunu belirtmiştir. Püsküllüoğlu şiirini kurarken doğa, yaşam, sevinçler, hoşnutluklar, toplumsal olaylar ve acılardan yararlandığını dile getirmiştir (Püsküllüoğlu, 1998, s.13). Ali Püsküllüoğlu Adana’da yetişmiştir. Buralardaki yaşantısını şiirlerine katmıştır. Bu durumu yukarıdaki örnek başta olmak üzere diğer şiirlerinde de görmekteyiz. Dolayısıyla şiirlerinde ki doğa konularının oluşumunda şairin hayatı etkili olmuştur.

(...)

Benim gizlice ağladığımı

Yalnız dere kenarındaki otlar gördü.

(...)

“Dere Kenarındaki Otlar”, *Babadat*, s.47.

Onun doğayla olan ilişkisi hayatıyla ilgilidir. Onun bu şiirine bakarak geçmişte ya da günlük hayatta yaşadığı sıkıntıları yahut yaşadığı sevinci doğayla paylaştığını görmekteyiz. Bir derdini insan değil de doğayla yapması, onun doğaya karşı tutumunu apaçık göstermektedir. Doğaya olan sevgisi, saygısı, sadakati sonsuzdur.

Kadirli de doğup büyüyen Püsküllüoğlu daha sonra ki yıllarda İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde yaşamış ve bu yaşantılarını da elbette şiirlerine katmıştır. Bu durumu şöyle dile getirmiştir: “Başlangıçta, Anadolu’da, doğanın içindeydim. Sonra büyük kentlere taşındım. Her iki durum da, şiirimde doğanın sıkça yer almasına yol açmıştır. Doğa’nın içindeyken doğa, kentteyken doğasızlık: birinde doğal, birinde de tepkisel olarak doğaya yönelmiş olduğumu sanıyorum” (Dara, 1983, s.8). Kentleri sevmeyen şair İstanbul gibi büyük bir şehrin ardından uzun yıllar Ankara’da yaşamıştır. Bunun üzerine şairde kentlerden çekip gitme isteği dile getirilmiştir (Dara, 1983, s.78).

(...)

Yol var, gidilmez

su var, içilmez

dağ var, başı aşılmaz.

Çıkıp gitmeli artık kentlerden

yüce dağlara dağlara.

“Dağlar”, Babadat, s.186.

Püsküllüoğlu “İnsan ve doğa. Şiirimi özetlemek istesem, belki de böyle derdim.” diyerek şiirlerinin kaynağını dile getirmiştir. Onun şiirlerinde doğayla, insan iç içedir. Bu konu hakkında Dara, insanı doğadan, doğayı insandan ayırdığımızda her ikisinin de yarım kalacağını söyler. Dara özellikle de insansız doğanın bir hiç olduğunu belirtmiştir (Dara, 1983, s.8). Diğer yazınsal yaratılar gibi, şiiri de zenginleştiren öğelerin başında insan ve doğa'nın olduğunu söyleyen Emin Özdemir de insandan, “doğadan kopuk bir ozanın zamanla imgelem gücünün donuklaşacağını, kısırlaşacağını” söylemektedir (Özdemir, 1978, s.18).

Özdemir'e göre Ali Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde “başat niteliklerden” biri insana ve doğaya dönüklüktür. Onun şiirlerinin bir eli insanda bir eli doğadadır diyen Özdemir şiirdeki sözcük örgüsünün de bu durumu doğruladığını belirtmiştir. Ayrıca şair günlük dili tüm doğallığıyla kullanmıştır. (Özdemir, 1977, s. 18).

Akan dereler gibidir

Gürül gürül küçük umutlarımız.

Neler düşünmeyiz genciz elbette

Elbette düşler peşinde koşarız.

(...)

“Her Şeyden Evvel Aşk”, Babadat, s.25.

Uçarol, şairin tüm şiir kitaplarından doğa şiirlerini toplayarak bir seçki oluşturduğunda her yaşta, her cinsiyette insanın mutlulukla okuyacağını söylemektedir. Konuşma diliyle yazdığı şiirleri insanlarla, kentlerle, evlerle içli dışlı tüm topluma doğa tadını duyurabileceğini söylemektedir. Uçarol şiirin bu yönüyle bunaltıdaki insanlarımıza yaşam ışığı olacağını da belirtmiştir (Uçarol, 2004, s.63).

Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde doğa ifadelerinin sıklıkla tekrar ettiği görülmektedir. Bir şiirinde dereyi anlattığı bent, bir başka şiirinin başka bendinde aynı şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Canpolat bu duruma “Git Yele Söyle” ve “Hikâye” şiirlerini örnek göstermiştir.

Yelkenleri dolduran yele

Uçurtmayı uçurtan yele

Güzel ve tatlı

Kızların saçlarını dağıtan yele

(...)

“Git Yele Söyle”, Babadat, s.248.

(...)

Yele ver saçlarını esen yele

Duysunlar kokunu desinler dünya güzeli.

Koklasam seni koklasam doyasıya

Canımın canı dağ çiçeği!

“Hikâye”, *Babadat*, s.41.

“Git Yele Söyle” adlı şiiri okuduğumuzda yel tarafından kızın saçını dağıtması ifadesi ile karşılaşmaktayız. Aynı zaman da yelin yelkenleri doldurması ve uçurtmayı uçurması gibi ifadeler bakımından yel olumlu ve önemli bir rol oynamaktadır. Canpolat’a göre bu ifade bize yabancı gelmeyecek çünkü Pembe Beyaz adlı şiir kitabındaki “Hikâye” şiirinde yine yel ifadesiyle karşılaşmaktayız. Burada sevgiliye seslenen şair saçlarını yele vermesini talep etmektedir. Bunun sonucunda sevgilinin kokusunu ulaştırın yel yine olumlu ve önemli bir rol oynamaktadır. Bu şiir de diğer şiir gibi yeli anımsatmaktadır. Mustafa Canpolat bu şiirde olduğu gibi birçok şiirinin birbirini hatırlattığı iddiasında bulunmaktadır. Bir şiirini okuduğumuzda hemen hemen aynı havayı veren bir başka şiirinin olduğunu söyleyerek bu durumu eleştirir. Canpolat, *Yetişkin Ekinler* şiiri ile *Yöre* şiirinin ortak taraflarının olduğunu ve *Deli Gençlik*, *Her Şey Yeniden Olacak*, *Yaşadığımız Günler* şiirlerinin de bu duruma örnek olabileceğini söylemektedir. Bu durumun şairin lehine olabileceğini söyleyen Canpolat bir örnek daha göstermektedir. Bir okuyucunun “Ağaç” şiirini okurken, daha önce bu şiiri okuduğunu sanıp “Ağacın Dileği” şiirini anımsadığı söylemektedir. Birbirine benzeyen bu gibi şiirlerin Püsküllüoğlu’na çok şey kaybettirdiği savında bulunmaktadır (Canpolat, 1955, s.325).

Ali Püsküllüoğlu’nun doğa konularının ve kavramlarının hâkim olduğu şiirleri, benzetmelerle karşımıza çıkar. Püsküllüoğlu sadece doğa kavramlarını değil ölüm, yaşam, acı, hüznün gibi soyut kavramları benzetmelere, eğretilere başvurarak somutlaştırmaktadır. Özdemir’e göre böyle bir durumda şiirin görüntüleme gücü artmaktadır. Şair bunu yaparken yapaylığa düşmemektedir (Özdemir, 1977, s.18). Doğa canlı bir şekilde okuyucuya hissettirilir ve hayalinde canlandırılır. Özdemir’e göre şiirin dokusunda betimleyici öğeler ve doğadan toplanmış öğeler ağır basmaktadır (Özdemir, 1978, s.18). Benzetme, kişileştirme, betimleme oldukça fazla yer vermiştir. Bunu yaparken yoğun söz sanatlarını kullanmamıştır. Anlaşılması zor, kapalı bir anlatımı benimsememiş, daha sade, anlaşılır, açık bir üslubu tercih etmiştir. Onun şiirlerinde benzetmeler kimi zaman doğada görülmesi olağan durumlar olarak, kimi zaman da hayal dünyasıyla yoğrulmuş benzetmelerle karşımıza çıkar.

(...)

Bir kaplumbağa kocaman ayakları

Çağa ışık tutacakmış gibi yürür

Dişleri dökülmüş kum fareleri bir kartal leşi

Çürümüştür

(...)

“Kır”, *Babadat*, s.130.

Ayrıkotlarının kapladığı bir tarla görülmesi olağan bir durumdur. Fakat kertenkelenin dünyanın oluşumundan beri yaşamış olması ve kaplumbağanın çağa ışık tutacakmış gibi yürümesi ifadeleri bir abartmadır. Bu abartmalı benzetmeler doğayla ilgilidir. Bu gibi abartmalı ifadeler şiirlerinde bulunur fakat bunu yaparken aşırıya kaçmamıştır.

Püsküllüoğlu doğa şiirlerini diğer şiirlerinde olduğu gibi yalın, arı bir Türkçe kullanarak yazmıştır. Uçarol'a göre onun arı Türkçesinin doğallığı okuyucuyu doğaya katıştırır (Uçarol, 1998, s.25). Yoğun, kapalı imgelerden kaçınmış kendine özgü imgeler kullanmıştır. Onun şiirlerinde günlük yaşamda doğada hissedilebilecek anlatımlar mevcuttur. İnsan doğa iç içe girmiştir. Şair doğayı ele alırken bazen de onlardan biri olmuştur.

(...)

Gökte çatır çatır sıcak cancağ'zım

Bende bu sabır varken.

Tohum vereceğim göreceksiniz başaklarımı

Yere degen.

(...)

“Yetişkin Ekinler”, Babadat, s.38.

Bir ekinin hissettiklerini dile getiren şair, insana ait olan konuşma özelliğini ekine yüklemiştir. Bir gözlemci olarak dışarıdan ekinin durumunu incelemek yerine, ekinin kendisi olup onun hissettiklerini ortaya çıkaran şair, şiirinde zorluklara göğüs geren ve umut dolu bir ekin çizmiştir. Memleketinin ekininden bahseden şair oranın yakıcı sığağını belirtmeyi de ihmal etmemiştir. Ona göre bu sığağın üstesinden gelip başak vermek zoru başarmaktır ve ekin umut doludur.

Bitkiler

Püsküllüoğlu'nun doğa şiirlerinde adıyla, görünümüyle, özelliğiyle onu en çok etkileyen öğelerden biri bitkidir. Doğaya olan aşırı düşkünlüğü bitkiler aracılığıyla da yansımıştır. Onun şiirlerinde bitkiler bazen insanoğluna aş, bazen dertlere deva bir ot, bazen güzel kokulu bir çiçektir. Özellikle “Dere Kenarındaki Otlar” (Babadat s.47.) şiirinde bunu görmekteyiz.

Püsküllüoğlu doğaya olan sevdasını otlarla, çiçeklerle, ekinlerle, ağaçlarla okuyucuya sunmuştur. Kendinin doğa karşısında duyduğu hayranlık ve tutkuyu okuyucuya ulaştırmak ister ve bu yüzden çoğu şiirinde bitkiler anılır. Şiirlerinde her bir otun önemi vardır. Çoğu kez dere kenarında karşımıza çıkan otlar onu şaşırtmakta ve onun kaleminde anlam kazanmaktadır.

(...)

Kıyılarımda otlar, çalılar

Yosunlarım ofelyalar gibi.

Sevinirim, gönlüm şen

Bir insan suyumdan içti mi.

(...)

“Şuracıkta Bir Dere”, Babadat, s.26.

Derenin yerine geçen şair, kıyılarındaki otları, çalıları yosunları göstermektedir. Derenin yaşadığı duyguları dile getirirken gerçek durumlardan yararlandığı gibi kendine özgü imge ve benzetmeleri de kullanmıştır. Dereler, dere kenarındaki otlar, dağlarındaki yaban otları, hepsi ayrı ayrı memleket kokar. Memleketini anlattığı “Güneyde” (Babadat, s.219) şiirinde derenin bir kıyısında yaban çiçekleri ve menekşeler, diğer yamacında kapkara bir yılan görülür. Yani doğa tüm gerçekçiliğiyle yansıtılmıştır şiire. Bir başka şiirinde;

Ben dere kenarlarını severim...

Dere kenarında otlar biter.

Ağulu otlar, cümle dertlere deva otlar

Papatyalar, türlü çiçekler.

(...)

“Dere Kenarındaki Otlar”, Babadat, s.47.

diyerek şifalı otlara değinmiştir. Onun şiirinde otlar yol kenarında çıkan, üstüne basılan basit bir ot değildir. Dere kenarlarında çıkar, doğayı güzelleştirir, hayvanların karnını doyurur, insanlara şifa olur. Şair otlarla sırrını paylaşmaktan çekinmez, şiirlerini onlara okur onlarla adeta bir dostluk kurar. Otlarla, çiçeklerle, hayvanlarla doğa büsbütün şairin sırdaşdır. Sırdaşlık bununla da sınırlı değildir, doğa da kendi içinde dostluk kurmaktadır.

Ben ayrık otuyum kırlarda

Uzar filizlenirim büyürüm,

Hafif rüzgârlarda eğilir kalkar,

Cümle bitkileri kardeş görürüm.

Bazı bir zalim el acısız

Ta vurur tırpanı köklerime

Devrilir yana düşerim sessiz

Boynum kıldan ince.

(...)

“Ayrıkotu”, Babadat, s.67.

“Ayrık Otu” şiirinde doğanın kendi içinde kardeşçe yaşaması dile getirilmiştir. Bu da şairin dünya görüşünü göstermektedir. Her ne kadar insanoğlu doğaya zarar verse de doğa insanoğlunu affetmekte, şifalarını esirgememektedir. Tarlada, kırlarda çıkan ayrık otları, dağlarda çıkan yaban otları onun şiirinde bir başka önem kazanır.

Severim seni dağ rüzgârı

Kim ne derse desin

Sen yaban otları

Ve dağ çiçekleri kokarsın

(...)

“Dağ Rüzgârı”, Babadat, s.131.

Rüzgârın dağlarda eserek şairin burnuna yaban otu ve dağ çiçeği kokularını getirmesi doğada olağan karşılanacak bir durumdur. Çocukluğu dağlarda geçen ve dağları çok seven şairin kaleminden çıkan sözlerdir bunlar. Püsküllüoğlu’nu farklı kılan kendine özgü imgeleri de kullanmıştır bu şiirinde. “Bana gelirken / Bulutları giy gelinlik yerine” (Babadat, s.131) ifadesiyle kendi farkını öne çıkarmıştır. Şair dağ rüzgârının esmesini dilemekle birlikte adeta bir sevgiliyi çağırılmaktadır.

Püsküllüoğlu şiirlerinde çeşitli ot, ağaç ve çiçek isimlerine yer verir. Özellikle “Çiçekler Üzerine” (Babadat, s.322) adlı şiiri çiçekler üzerine kurulmuştur. Onun şiirinde gül, karanfil, menevşe, lale gibi bilindik çiçekler de vardır; kızkalbi, güzelhatunçiçeği, hasekiküpesi, mürdümük gibi çok sık

duyulmayan çiçeklerde vardır. Neredeyse unutulmuş çiçekler bu şiirle zihinlerde can bulur. Hiç duymayanlar ise Püsküllüoğlu'nun anlatımıyla heyecanlanır, coşkulanır ve bir çiçek türü daha öğrenmiş olur. Toplam 5 bölümde dile getirdiği bu şiiri 26 farklı çiçek ismiyle hayat bulmuştur. Gül ve karanfil ise şiirde iki kez tekrar etmiştir. Püsküllüoğlu doğanın eşsiz çiçekleriyle okuyucusunu büyülediği bu şiirinde, bazı çiçekleri anlamlarıyla birlikte vermiştir.

(...)

5

Çiçeklerin de dili vardır

derler

Akasya hoşşa gitmek isteği

Glaiöl

pembe ya da kırmızı

tenhada buluşalım demektir

şakayık

heves

mimoza gizli sevda

şu bizim yüzyıllardır

çektığımız

"Çiçekler Üzerine", Babadat, s.324.

Şiirlerinde doğadaki her unsurun bir varlık sebebi vardır ve şairin duygu dünyasında biçimlenerek aktarılır. Başak, Çukurova'nın sığağında çatlamasıyla bölgenin coğrafi özelliğinden kaynaklı yoğun sıcaklığını hissettirir.

(...)

Kocaman tarlalar vardır

Destanı söylenir ağız ağız.

Toprağa düşen bir tane idik ilkin

Şimdi milyonla varız.

(...)

Uzun da olsa yaz geceleri

Bekleyeceğim bekleyeceğim sabırla.

Aydınlık günler ekinler için

Aydınlık tarla.

"Yetişkin Ekinler", Babadat, s.38.

Burada bir olma, bütün olma durumu vardır. Bu şiirde anlatılmak istenen sadece buğdayla sınırlı değildir aslında toplumsal bir durum da söz konusudur. Şair toplumsal meselelere değinmiş ve toplumun birlik olması mesajını vermiştir. Şairin aydınlık bir geleceğe dair umutlarını, devamında gelen dizeler tamamlar niteliktedir. Ulaşması gereken hedef için zorlu yolları aşması ve zaman harcaması gerektirmektedir. Bu buğdayı gündelik yaşamda insanlar üzerinden de değerlendirebilmemiz mümkündür. Hayatta da birçok engel çıkmaktadır karşımıza, yaşamımızı olumsuz etkileyen durumları örnek gösterebiliriz. Uzun yaz gecelerine rağmen sabreden buğday gibi karşımıza çıkan engellere göğüs germek, sabırla mücadele etmek gerekmektedir.

Hayvanlar

Püsküllüoğlu'nun doğa şiirlerinde en çok karşılaştığımız öğelerden bir diğeri de hayvanlardır. Birçok hayvan isminin yer aldığı şiirlerinde özellikle kuş dikkat çekmektedir. Püsküllüoğlu'nun da memleketinin bulunduğu Adana bölgesinde farklı hayvan türlerinin var olması, şairimizi etkileyen bir durum olmuştur ki şiirlerinde sık sık hayvan isimleri geçmektedir. Sözü geçen bu hayvanlar kimi zaman gerçek anlamlarıyla kimi zaman mecaz anlamlarıyla kullanılmıştır.

(...)

Bir kargaysa mesela, güvercinse

Dallarına yuva yapar.

Üveyikler yaşar avcıdan korkusuz

Serçeler bir iner, bir kalkar.

(...)

"Ağacın Dileği", Babadat, s.22.

Şairin kuş isimlerini en sık dile getirdiği şiirlerden biridir. Ağacın yerine geçerek ağacın düşüncelerini ifade etmeye çalışan şair, ağacın en iyi dostu kuşları burada sıkça dile getirmiştir. Kuşlar gerçek doğadaki gibi ağacın dallarına bir konup bir uçmakta ve dallara yuva yapmaktadır. Doğadaki bu durumu olduğu gibi şiirine yansıtmıştır şair. Bu şiirde anlatılmak istenen bir başka konu da yalnızlıktır. Şair yalnızlığının arkadaşları olan hayvanlardan oldukça memnundur. Kuşlar aracılığıyla insanlara mesaj da vermiştir. Böylece insanlara doğayı koruma bilinci vermeye çalışmıştır. Uçarol'a göre bu şiir "Kuşlarla dolu bir ağacın şiiri" dir. Uçarol (1998, s.25)'a göre bu ağaç Çukurovalıdır.

Püsküllüoğlu'nun şiirinde çeşitli hayvanlar anılmış ve her zaman hayvanlara önem verilmiştir. Bunun yanı sıra hayvanlarla birlikte bir başka anlam ifade edildiği de görülmektedir. Örneğin onun şiirlerinde at zaman olarak karşımıza çıkmaktadır. Uyguner'e göre "Uzun Atlar Denizi" şiirinde "uzun atlar" geçmekte olan zamanın, "deniz" ise geçen zamanın imgesi olarak karşımıza çıkıyor. "Uzun Atlar Denizi" deyimini başı ve sonu belli olmayan zamanı tanımlamaktadır (Uyguner, 1962, s.880-881) At ifadesi ile zamanı gösteren şair bir başka şiirinde;

Bir at yapmak isterdim ince bir dalı

Çocukluğumdan kalan bir düş

Ve ezbere bildiğim o masalı

Bir daha bir daha dinlemek isterdim

"At", Babadat, s.244.

diyerek geçmiş zamana değinmektedir. Burada zaman çocukluk yıllarıdır. Geçmişe, çocukluk yıllarına dönmek isteyen şair bunu ince bir daldan at yapıp oynayarak gerçekleştirme hayalindedir.

Şair hayvan ögesini kullandığı doğa konulu şiirlerinde hayvan davranışlarıyla insan davranışlarını ortaya koymuştur. Hayvan davranışlarıyla insan davranışları birbirine benzemektedir. Şair bu durumu sorgulayarak ortaya koymaktadır.

(...)

*Neden kaçar tavşan inine,
İnsan evine.*

Bulandı mı gökyüzü?

(...)

“Gökyüzü”, Babadat, s.218.

(...)

Terler mi acaba

Biz insanlar gibi o da

Böyle didinirken?

“Karınca”, Babadat, s.220.

Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde insan davranışları ile hayvan davranışları birbirine benzediği gibi bir hayvanın üzerinden insana ait duygu durumları da verilmiştir.

Suların içinde, kaygısız

Yaşayan minnacık balıklar.

Doğan günle aydınlık dünya

Akşamla, karanlıklar.

Geceler bir tuhaf, ıssız

Delişmen rüzgarlar gezinir.

Bir alabalık ki ıslak, kaygan

Türlü arzular içindedir.

(...)

“Alabalık”, Babadat, s.18.

Şair balık üzerinden aslında insanoğlunun hayatını anlatmaya çalışmıştır. Şiirin özünde umutlarımız, hayallerimiz vardır. Şiirde balık bilmediği bir dünyada güzel bir hayat olduğunu hayal etmektedir. İnsanoğlu da aynı duygular içerisinde bilmediği bir dünyada (cennette) şimdiki yaşantısından daha güzel bir yaşantının olduğu düşüncesiyle yaşamaktadır. Şairler de hep ötelere şiirler yazmışlardır; çünkü çekilen sıkıntıların orada olmadığını hayal etmektedirler. Bu şiirde insanoğlunda olduğu gibi balık da ölümü arzu etmemektedir, oltaya hemen gelmek istemez, çekingen, ürkek bir hali vardır fakat hayalini kurduğu o hayata hasret yaşamaktadır. Püsküllüoğlu şiirin sonunda; *“Günden güne güzelleşiyor dünya / Daha ne diyeyim alabalık./ Sen sular içinde biz yeryüzünde / Yaşamaya bir türlü doyamadık.”*(Babadat, s.18). diyerek balığın suya doyamaması ile insanın yeryüzüne doyamaması arasında bir bağdaştırma yapar. Bu şiirde şair alabalık üzerinden yaşamı anlatmaktadır fakat şiirin özünde yaşama dair umutlarımız, hayallerimiz yer almaktadır. Şair şiirinde bu iki dengeyi çok iyi kurmuştur. Püsküllüoğlu şiirlerinde hayvanlardan bahsederken hayvanı tanımlamış veya o hayvan hakkında bilgi vermiştir. Duygudaşlık (empati) kurmuştur. Bazen bir Alabalık, bazen bir leylek, bazen bir kedi üzerinden insan ele alınmıştır.

Ağaç

Püsküllüoğlu'nun doğa konulu şiirlerini en çok süsleyen kelime "ağaç"tır. Ağaç kelimesi tüm şiirlerinde yoğun olarak görülmektedir. Ağaçlar her zaman ağaç, kuşlar her zaman kuştur onun şiirlerinde ve ağaçların en iyi dostudur kuşlar. Doğaya olan aşırı düşkünlüğü burada da kendini göstermektedir. Şiir kitaplarında toplam 18 farklı ağaç türünden bahsetmiştir. Gerek ağaç türünün ismini vererek gerekse ağaç kelimesini söyleyerek yaklaşık 140 kez tekrar yapmıştır. Ağaçlar şair için oldukça önemlidir. "Atkestaneleri Bilmediğim Bir Ağaç" (Babadat, s.159) şiirinde şair bilmediği bir ağaçla karşılaşmaktadır. Bu ağaçtan bahsederken hüznün ve umut vardır. Şair "sensiz daha solgun atkestaneleri." ifadesiyle sevgilinin yokluğu doğayı olumsuz etkiler. Bu da şairin iç dünyasında doğanın önemini göstermektedir.

(...)

Ağaçsın insansın dünyasın her şeysin

Boyun eğeceksin kadere.

Günlerdir yaklaştıran günler

Cemicümleyi ölüme.

"Ağaç", Babadat, s.32.

Şiirlerinden de anlaşılacağı üzere Püsküllüoğlu ağaçları çok sevmektedir. Hemen hemen her şiirinde bir ağacı görebilmekteyiz. Şair ağaca tıpkı bir insan gibi, dünya gibi kadere boyun eğeceksin diye seslenmektedir (Uçarol, 1998, s. 26-27).

Doğa aşığı şair betonlaşmış, kirlenmiş bu dünyanın etkenleri olan büyük yapılar için yok edilen ağaçların hesabını sormaktan çekinmez. Ağaçların yok edilip yerine betonarme yapıların dikilmesine karşıdır. Bu durumu zaman zaman dile getirerek ağaçlara verdiği önemi ve ağaçların değerini ortaya koymaya çalışmıştır.

(...)

Kesmişler güzelim ağacı

Kazmışlar bahçeyi

Kocaman bir yapı dikmek için.

(...)

"Ağaç", Babadat, s.199.

Su

Canlıların yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmesi bakımından en önemli temel ihtiyaç faktörü su, Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde sık geçen konulardan biridir. Püsküllüoğlu'nda su dere, ırmak, çay, boğaz (özellikle Gülek Boğazı), göl, deniz, dağlardan akan soğuk bir su, yerde bir su birikintisi, çeşme, yağmur şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Şair dere kenarlarını çok sevmektedir ve şiirlerinde birçok kez dere kelimesi geçmektedir. Bu çocukluğunun ve gençliğinin Akdeniz Bölgesinde geçmesi, bu bölgede küçük büyük birçok akarsuların bulunması elbette şairi bu yönde etkilemiştir. Şairin dereleri, ırmakları çok sevdiğini şiirlerinden anlayabileceğimiz gibi bir şiirinde de bunu itiraf etmektedir. "Dere Kenarındaki Otlar" (Babadat, s.47) şiirinde "Ben dere kenarlarını severim... / Dere kenarlarında otlar biter. / Ağulu otlar, cümle dertlere deva otlar / Papatyalar, türlü çiçekler." diyerek dere kenarlarını sevdiğini söylemektedir.

Şiirlerinde ki su konusu bazen insanların yaşam kaynağı, bazen hayvanların yaşam kaynağı, hatta hayvanların (özellikle balıkların) yaşam alanı, yani tüm canlıları yaşam bakımından önemli kılan bir unsurdur. Şair bunun farkındadır, suyun kıymetini bilir ve şair için su konusu vazgeçilmez bir unsur olmuştur. Özellikle şairin dere kenarında suya, ağaçlara, otlara anlatması onun doğaya olan düşkünlüğünü apaçık göstermektedir.

*Ben dereyim, küçücük
Balıkların oynadığı bir dere.
Şuracıkta akar giderim
Kötülüğüm yok kimseye.
(...)*

“Şuracıkta Bir Dere”, Babadat, s.26.

Uçarol’a göre Çukurova insanı ırmağı, dereyi, suyu çok sevmektedir. Püsküllüoğlu’da Kadırlı’dan yetişen biri olarak suları şiirlerinde sık sık konu edinmiştir. Onun şiirlerinde su kendini en çok dere olarak gösterir fakat bunun dışında su ırmak, çeşme, deniz, olarak da şiirlerde yerlerini almıştır. Uçarol’un ifadesiyle “Çukurova şiiri suya susamış bir şiirdir” (Uçarol, 1998, s.27).

Toprak

Doğanın temel besini toprak Püsküllüoğlu’nun şiirlerinde oldukça önemlidir. Toprak ağaçsız, çiçeksiz adeta çırılçıplaktır. Şiirlerinde toprağın üstünde bir insanın, toprağın altında da bir hayvanın sığındığını görürüz. Püsküllüoğlu, “İyimserlik” (Babadat, s.23) şiirinde yağmurdan sonra her şeyin yenilenip canlanmasını anlatırken toprak kokusunu farklı bir biçimde ele almıştır.

Uçarol’a göre yağmurdan sonra üstü başı toprak kokan kır insanını anlatmakta ve bugünün ve o yılların kentlilerini kıra davet etmektedir (Uçarol, 1998, s.25) Bu yönüyle okuyucu toprak kokusunu hissedebilmektedir.

*(...)
Üstün başın toprak kokacak
Yunmuş arınmış düşüncelerin öyle.
Karanlıklardan kurtulmuş, sıcak
Haydi balam aydınlığa, güzelliğe.
“İyimserlik”, Babadat, s.23.*

Uçarol, en güzel toprak şiirlerini böyle bir dağ kasabasından yani Kadırlı’dan olan ozanın yazabileceğini belirtmiş, “oralara öykülerini, romanlarını, destanlarını orada büyüyen romancı Yaşar Kemal usta yazabilirdi” demiştir (Uçarol, 1998, s.25).

Püsküllüoğlu’nun şiirlerinde toprak hiçbir zaman yalnız değildir. Bazen insanlar bazen hayvanlar vardır toprakta. Bu durum hemen her doğa konulu şiirinde hissedilir. Şiirlerinin genelinde memleketinin toprakları söz konusudur. Memleket kokan topraklar, kimi zaman bozkır kimi zamanda çayır çimenlik olarak şiirlerine konu olmuştur.

3. Sonuç

Ali Püsküllüoğlu (1935-2008), şair, yazar ve dilci yönleriyle üretken bir sanatçı olarak dikkat çekmektedir. Sanatçı, birçok edebi türde eserler vermiş olmasına rağmen Türk edebiyatı tarihinde en çok şair ve dilci kişiliğiyle yerini almıştır. O kendini her zaman şair olarak görmüş ve bu şekilde tanınmak istemiştir. Onun sanat hayatında dilticiliğinin şairliğini gölgelediği bazı zamanlar olsa da her zaman şair olarak bilinmek istediğini, dil ve sözlük çalışmalarını severek yaptığını ancak şiirlerinin ayrı bir yeri olduğunu konuşmalarında dile getirmiştir. Şiirlerine çok önem veren şair aldığı ödüllerle bu durumu kanıtlamıştır. Şiirlerinde en çok doğa, yaşama sevinci, memleket özlemi, aşk, kentli yaşam, yalnızlık, karamsarlık ve ölüm gibi konulara yer vermiştir.

Şiirin bütün aşamalarını göz önünde bulundurduğumuzda doğa konusunun yoğun bir şekilde karşımıza çıktığını görmekteyiz. Doğaya âşık olan şair, şiirlerinde çok sık doğaya yer verir. Doğa onun için vazgeçilmez bir unsurdur. Doğayla iç içe büyümesi onun yaşamında iz bırakmıştır. Doğadan uzaklaşmak zorunda kaldığında, doğaya özlemi sebebi ile içine düştüğü karamsarlığı anlatmıştır. Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde memleket özlemi ve büyük şehirlerden kaçma isteği vardır. Bu da memleketinden, doğadan ayrı kalmasıyla ilişkilidir. O doğduğu büyüdüğü memleketine, memleketinin doğasına her zaman özlem duymuş ve büyük şehirlerdeki karışıklıklardan uzaklaşmak istemiştir.

Püsküllüoğlu'nun şiirlerinde her zaman doğanın yanında olmuştur. Kimi zaman doğanın yerine geçen şair doğanın acısını, sevincini hissetmeye çalışmış ve bu durumu şiirlerine yansıtmıştır.

Püsküllüoğlu'nun doğa konulu şiirleri hayatıyla yakından ilişkilidir. Yaşamındaki olayları şiirlerine yansıtan şair gerçek yaşamından beslendiği gibi kimi zaman hayal dünyasından da yararlanmış. Onun doğa şiirleri başta olmak üzere tüm şiirlerine bakarak geçmişte ya da günlük hayatta yaşadığı sıkıntıları yahut yaşadığı sevinci şiirlerinde görmek mümkündür.

Kaynakça

- Canpolat, M.(1955). Pembe Beyaz (Ali Püsküllüoğlu). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi* C: IV, (S: 41), s.323-325.
- Çotuksöken, Y. (2008). Dilci ve Sözlükçü Ali Püsküllüoğlu. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, C:XX, (S:248), s.382-383.
- Dara, R. (1983). Ali Püsküllüoğlu. *Hürriyet Gösteri Sanat/Edebiyat Dergisi*, (S:29), s.7-9.
- Dara, R. (1983). Ali Püsküllüoğlu'nun Şiiri. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: XLVI, (S: 374), s. 73-80.
- Dizdaroğlu, H. (1956). Üç Şiir Kitabı (Turhan Oğuzkan: Dertleşme; Ümit Yaşar Oğuzcan: Bir Daha Ölmek; Ali Püsküllüoğlu: Aydınlık İçinde). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi* C: V, (S: 57), s. 587-590.
- Karahan, A. (2010). Ali Püsküllüoğlu. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*. C:XCVIII, (S: 700), s. 503-506.
- Kurt, A. (2008). Tanıdığım Püsküllüoğlu. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, C:XX, (S:248), s.413-414.
- Özberk, F. (2004). Anadil Bilincini Diri Tutan Bir Ozan: Ali Püsküllüoğlu. *Bilim ve Ütopya Dergisi*, (S: 118), s.59-62.
- Özdemir, E. (1977). Gazete ve Dergilerde. *Varlık Dergisi*, (S: 833), s.18.
- Özdemir, E. (1978). Gazete ve Dergilerde. *Varlık Dergisi*, (S:845), s.18.
- Özdemir, E. (2008). Türkçenin Gül Bahçesi. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, C:XX, (S:248), s.365-368.

- Püsküllüoğlu, A. (1981, Ağustos). Şiirimin Kökleri. Özel Bölüm: Şiir Çalışmaları. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: XLIII, (S: 356), s. 91-93
- Püsküllüoğlu, A. (1998). *Babadat (Toplu Şiirler, 1950-97)*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Püsküllüoğlu, A. (2004). Çağdaş Türk Dili Belgeliği: Şair ve Dilci Ali Püsküllüoğlu, *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, C: XVII, (S:195), s:114-125.
- Şimşek, T. (2008). Türkçenin Belleğine Vuran Işık: Ali Püsküllüoğlu. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, C:XX, (S:248), s.391-393.
- Timuroğlu, V. (1977). Unutma Onları (Ali Püsküllüoğlu). Sevgi Soysal Üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi* C: XXXV, (S: 304), s. 83-86.
- Uçarol, T. (1998). Ali Püsküllüoğlu'nun İlk Şiir Kitabı. *Düşlem Dergisi*. (S:15), s. 25-28.
- Uçarol, T. (2004). Ali Püsküllüoğlu'nun Şiirleri. *Bilim ve Ütopya Dergisi*, (S: 118), s. 63-65.
- Uçarol, T. (2008). Ali Püsküllüoğlu: Özgeçmişi ve Yapıtları. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, C:XX, (S:248), s.369-381.
- Uyguner, M. (1962). Uzun Atlar Denizi (Ali Püsküllüoğlu). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: XI, (S: 131), s. 880-882.
- Uyguner, M. (1976). Unutma Onları (Ali Püsküllüoğlu). *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: XXXIV, (S: 303), s. 739-740.